

Geliş Tarihi (Received): 20.06.2025

Kabul Tarihi (Accepted): 25.07.2025

Araştırma Makalesi / Original Research

Hemşirelik Öğrencilerinin Kanıta Dayalı Preoperatif Hasta Hazırlığına İlişkin Bilgi Düzeyi ile Hemşirelik Bakımı Yetkinliklerinin İncelenmesi

Examination of Nursing Students' Knowledge Level Regarding Evidence-Based Preoperative Patient Preparation and Preoperative Nursing Care Competencies

İnci KIRTIL ¹

Çağla ARSLAN ²

Elif SAĞLAMDEMİR ³

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yeditepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İstanbul / Türkiye

² Lisans Öğrencisi, Yeditepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İstanbul / Türkiye

³ Lisans Öğrencisi, Yeditepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İstanbul / Türkiye

Yazışmadan sorumlu yazar: İnci Kırtıl; e-mail: incikirtil@gmail.com

Alıntı (Cite): Kırtıl İ., Arslan Ç. ve Sağlamdemir E. Hemşirelik Öğrencilerinin Kanıta Dayalı Preoperatif Hasta Hazırlığına İlişkin Bilgi Düzeyi ile Hemşirelik Bakımı Yetkinliklerinin İncelenmesi. YBH Dergisi. 2025;6 (2):34-51

Özet

Amaç: Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı preoperatif hasta hazırlığına ilişkin bilgi düzeyi ile yetkinliklerini ve etki edebilecek olası unsurları değerlendirebilmektir.

Yöntem: Bu tanımlayıcı-kesitsel çalışma, hemşirelik bölümünde öğrenim gören 226 öğrenciyle yürütüldü. Veriler Tanıtıcı Özellikler Formu, Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu ve Öğrenci Hemşirelere Yönelik Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği kullanılarak elde edildi. Çalışma öncesinde, etik gerekliliklerin tamamı yerine getirildi. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p<0.05$ düzeyinde değerlendirildi.

Bulgular: Sınıf düzeyi, lise türü, kanıta dayalı uygulama eğitimi alma ve cerrahi hastasının preoperatif hazırlık sürecini yürütmenin, soru formundan aldıkları toplam puan ortalamalarında anlamlı farklılıklar oluşturduğu saptandı ($p<0.05$). Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği toplam puan ortalamalarında anlamlı fark yaratan tek değişkenin, tek başına cerrahi hastasının preoperatif hazırlık sürecini yürütme deneyimi olduğu görüldü ($p<0.05$). Öğrencilerin soru formu puan ortalamalarıyla, ölçek puan ortalamaları arasında zayıf ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirlendi ($p<0.05$).

Sonuç: Bulgular, öğrencilerin preoperatif kanıta dayalı uygulamaların bazı alanlarında bilgi eksiklikleri yaşadığını, klinik deneyimin bilgi ve algılanan yetkinlik üzerinde etkisi olduğunu göstermektedir. Eğitim programlarının, eksiklikleri hedefleyen içeriklerle güçlendirilmesi ve öğrencilere aktif uygulama fırsatları sunulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanıta dayalı uygulama; preoperatif; cerrahi; yetkinlik; hemşirelik.

Abstract

Aim: To evaluate nursing students' evidence-based preoperative patient preparation knowledge and perceived competence, as well as the factors that may influence them.

Methods: This descriptive cross-sectional study was conducted with 226 nursing students. Data were collected using the Descriptive Characteristics Form, the Preoperative Evidence-Based Practices Questionnaire, and the Perceived Competence Scale for Preoperative Nursing Care. Ethical requirements were fulfilled prior to the study. Results were evaluated at a 95% confidence interval with a significance level of $p<0.05$.

Results: Grade level, type of high school, training in evidence-based practices, and experience in managing a surgical patient's preoperative preparation process were found to significantly affect the mean scores on the Preoperative Evidence-Based Practices Questionnaire ($p<0.05$). The only factor significantly affecting the total score of the scale was prior experience in managing a surgical patient's preoperative preparation ($p<0.05$). A weak but positive correlation was found between questionnaire and scale scores ($p<0.05$).

Conclusion: The findings indicate that students have knowledge gaps in some areas of evidence-based preoperative practices and that clinical experience influences both knowledge and perceived competence. It is recommended to strengthen curricula with targeted content and provide students with active practice opportunities.

Key Words: Evidence-based practice; preoperative; surgery; competence; nursing.

Giriş

Kanıt dayalı uygulama, klinik deneyim ve hasta beklentilerini birleştiren, kanıt oluşturma, klinik kanıt analizi, kanıt yayma ve kanıt uygulama dahil olmak üzere klinik deneyimleri ve en iyi uygulamaları birleştiren klinik kanıt gerekçelendirmesi için birden fazla kaynaktan gelen bilgilerin entegrasyonu olarak tanımlanabilir.^(1,2) Kanıt dayalı uygulamalar, sağlık hizmetlerinin kalitesini optimize etmek için son derece önemlidir. Sadece hastaların bakım kalitesini ve uygulanan tedavilerin etkisini iyileştirmekle kalmaz, aynı zamanda sağlık harcamalarını en aza indirir, hastanede kalış süresini kısaltır, hasta güvenliğini sağlar, bakımın kalitesini artırır ve tüm bu sebeplerden ötürü hasta memnuniyetini artırır.⁽³⁾ Cerrahi Sonrası Hızlandırılmış İyileştirme (Enhanced Recovery After Surgery-ERAS) protokolleri, hasta bakımını iyileştirmek için kanıt dayalı yöntemleri bir araya getiren, bakım süreçlerini standardize etmeye yardımcı olan multidisipliner bir yaklaşımdır.⁽⁴⁻⁷⁾ Son yıllarda, güncel ERAS rehber önerileri sayesinde, cerrahi hastasının ameliyat öncesi döneminde kanıt dayalı uygulamalar şekillenmiştir ve hemşirelik öğrencilerinin preoperatif bakım yetkinliği açısından bu uygulamaları benimsemeleri oldukça önemlidir.

Klinik yetkinlik, bir hemşirenin klinik durumlarda bilinçli kararlar almak ve etkili müdahaleler uygulamak için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumlara hakim olma yeteneği olarak tanımlanır ve birey merkezli bakımı sürdürmede olmazsa olmaz bir unsurdur.⁽⁸⁾ Ameliyat öncesi hemşirelik bakımı yetkinlikleri ise, öğrencilerin cerrahi öncesi bakım süreçlerini etkili bir şekilde yönetme becerilerini kapsamaktadır.⁽⁹⁾ Ameliyat öncesi yetkinlik, bakım kalitesini ve hasta güvenliğini artırmak için hemşirelik öğrencilerinin eğitiminin çok önemli bir yönüdür.^(9,10) Hemşirelik bilimi açısından kanıt dayalı uygulamaların önemini küresel çapta kabul edilmiştir. Kanıt dayalı uygulamanın uygulanmasındaki temel etmen, lisans düzeyindeki hemşirelik öğrencilerinin kanıt dayalı uygulamaya yönelik yetkinliğidir. Böylece birer meslek üyesi olduklarında, hastalarına daha iyi bakım verebilmek için, öğrendiklerini klinik uygulamalarında uygulamaya hazır olurlar.^(3,11)

Literatürde, hemşirelik öğrencilerinin kanıt dayalı uygulamalara yönelik bilgi düzeyi ve tutumlarını^(1-3,11,12) ya da genel yetkinlik algılarını⁽¹³⁻¹⁶⁾ inceleyen çok sayıda çalışma yer almaktadır. Öğrencilerin preoperatif yetkinlik algılarını inceleyen çalışma sayısı sınırlı olmakla birlikte,⁽¹⁰⁾ hemşirelik öğrencilerinin preoperatif kanıt dayalı uygulamalara yönelik bilgi düzeyi, yetkinlik algıları ve bu iki unsur arasındaki ilişkileri inceleyen bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Bu çalışma, hemşirelik lisans bölümünde öğrenim gören öğrencilerin kanıt dayalı preoperatif hasta hazırlığına ilişkin bilgi düzeyi ile preoperatif hemşirelik bakım

yetkinliklerini ve bu iki değişkene etki edebilecek olası unsurları değerlendirebilmek amacıyla gerçekleştirildi. Araştırma kapsamında, aşağıda yer alan sorulara yanıtlar arandı:

- Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı preoperatif hasta hazırlığına ilişkin bilgileri ne düzeydedir ve etkileyen etmenler nelerdir?
- Hemşirelik öğrencilerinin algıladıkları preoperatif hemşirelik bakımı yetkinlikleri ne düzeydedir ve etkileyen etmenler nelerdir?
- Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı preoperatif hasta hazırlığına ilişkin bilgi düzeyi ile algıladıkları preoperatif hemşirelik bakımı yetkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mı?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Türü

Tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı türde planlanan çalışmanın raporlandırılmasında, araştırma türüne uygun olduğu için The Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE) kılavuzları kullanıldı.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışma, Kasım 2024 - Şubat 2025 tarihleri arasında ... Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde yürütüldü. Çalışmanın evrenini, belirtilen tarih aralığında, hemşirelik bölümünde öğrenim gören 2., 3. ve 4. sınıf lisans öğrencileri (N=251) oluşturdu. Bu veriye dayanarak, dahil edilecek katılımcı sayısını belirlemek amacıyla evreni bilinen örneklem hesaplaması yöntemi kullanıldı.⁽¹⁷⁾ Çalışmanın %95 güven aralığı ve %5 hata payı ile sonlandırılabilmesi için gerekli örneklem sayısı asgari 153 öğrenci olarak belirlendi. Ancak oluşabilecek kayıplar göz önünde bulundurularak, çalışmaya tüm öğrencilerin davet edilmesi hedeflendi. Çalışmanın sonucunda örneklemi, gönüllü olur veren ve dahil edilme ölçütlerini karşılayan 226 öğrenci oluşturdu. Çalışmada olasılıksız/rastgele örnekleme yöntemi kullanıldı. Çalışmaya 18 yaş ve üzerinde olan, çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve tüm formları eksiksiz/hatasız dolduran öğrenciler dahil edilirken, çalışmaya katılmayı reddeden veya herhangi bir aşamada vazgeçen, veri toplama formlarını eksik/hatalı dolduran öğrenciler çalışmadan çıkarıldı.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri "Tanıtıcı Özellikler Formu", "Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu" ve "Öğrenci Hemşirelere Yönelik Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği" kullanılarak elde edildi.

Tanıtıcı özellikler formu: Bu form, öğrencilerin sosyo-demografik verilerini ve ameliyat öncesi kanıta dayalı uygulamalara ilişkin deneyimlerini belirlemeye yönelik toplam dokuz sorudan oluşmaktadır.

Ameliyat öncesi döneme ilişkin kanıta dayalı uygulamalar soru formu: Bu form, öğrencilerin ameliyat öncesi dönemde cerrahi hastasının hazırlığında kanıta dayalı uygulamalara ilişkin bilgi düzeylerini değerlendirebilmek amacıyla, araştırmacılar tarafından ilgili literatür doğrultusunda oluşturuldu ve cerrahi hemşireliği alanında uzman beş öğretim üyesine yönlendirilerek sorular hakkında uzman görüşleri alındı.^(4-7,9) Formdaki 20 maddenin yanıtları "Doğru", "Yanlış", "Bilmiyorum" şeklinde seçeneklendirildi ve her doğru yanıt 2 puan verilmesiyle toplam puan hesaplandı. Böylelikle, soru formundan en yüksek 40, en düşük 0 puan alınabileceği belirlendi. Bu çalışmada, uygulanan soru formunun Cronbach's alpha katsayısı 0,791 olarak belirlendi.

Öğrenci hemşirelere yönelik ameliyat öncesi hemşirelik bakımına ilişkin algılanan yetkinlik ölçeği: Şimşek ve arkadaşları tarafından 2023 yılında Türkçe dilinde geliştirilen bu ölçek, hemşirelik öğrencilerinin ameliyat öncesi hemşirelik bakımına ilişkin algıladıkları yetkinlik düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçekte 22 madde ve beş alt boyut bulunmakta, yanıtlar 5'li likert tipinde sunulmaktadır. Alınabilecek en düşük puan 22, en yüksek puan 110 olup, maddelere verilen yanıtların puanlarının toplanmasıyla toplam puan hesaplanmaktadır. Alınan puanın artması, ameliyat öncesi hemşirelik bakımı verebilmeye ilişkin algılanan yetkinlik düzeyinin arttığını göstermektedir. Orjinal ölçek çalışmasında, alt boyutların Cronbach alfa katsayısı 0.79 ile 0.96 arasında değişirken, total ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.94 olarak bildirilmiştir.⁽⁹⁾ Çalışmada, ölçeğin Cronbach's alpha katsayısının 0.990, alt boyutların ise 0.968 ile 0.984 aralığında olduğu belirlendi.

Verileri Toplama Araçlarının Uygulanması

Çalışmanın yürütülmesine, gerekli tüm izinler (etik kurul izni, kurum izni ve katılımcıların yazılı bilgilendirilmiş izinleri) alındıktan sonra başlandı. Araştırmacılar tarafından, çalışma hakkında yapılan detaylı bilgilendirmeler sonrasında, dahil edilme kriterlerini sağlayan öğrencilere önce bilgilendirilmiş gönüllü onam formları verildi ve dikkatle okuyarak kabul edip etmediklerine dair doldurmaları ve imzalamaları bildirildi. Katılımı onaylayan öğrencilere basılı soru formları verilerek doldurmaları sağlandı. Formlardaki soruların yanıtlanma süresi her bir katılımcı için yaklaşık 10-15 dakika olarak sürdü. Tüm sınıf düzeylerinden eşit katılımın sağlanması kontrol edildi.

Verilerin Analizi

Çalışma verilerinin analizinde istatistik paket programı kullanıldı. Çalışmada sürekli değişkenlerin normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov testiyle (skewness/kurtosis değerleri) değerlendirildi. Verilerin analizinde, tanımlayıcı (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, minimum ve maximum değer) ve karşılaştırmalı istatistiksel analizler kullanıldı. Normal dağılım gösteren sürekli değişkenlerin iki grup arası karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında tek yönlü ANOVA testi uygulandı. Sürekli verilerin ilişkiselliğinin analizinde, verilerin normal dağılıma uygunluğuna göre Pearson korelasyon testi kullanıldı. Uygulanan ölçeğin ve oluşturulan soru formunun güvenirliği Cronbach alfa katsayısı ile değerlendirildi. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, istatistiksel anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde değerlendirildi.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın yürütülebilmesi için Yeditepe Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul izni (E.83321821-805.02.03-489 sayılı ve 15.11.2024 tarihli) ile Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı ve Hemşirelik Bölüm Başkanlığı'ndan kurum izni (59759231-302.14.01-1776 sayılı, 06.11.2024 tarihli) alınmıştır. Çalışma kapsamında, tüm katılımcılardan yazılı bilgilendirilmiş gönüllü olur izinleri alınmıştır. Çalışmadaki ölçeğin kullanılabilmesi için geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını yapan yazarlardan e-posta aracılığıyla yazılı izinleri alınmıştır.

Bulgular/Results

Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulguların Dağılımı (n=226)

Değişkenler	Ort±SS	Min-Max
Yaş	22.16±1.42	19-31
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	203	89.80
Erkek	23	10.20
Sınıf düzeyi		
2. sınıf	97	42.90
3. sınıf	59	26.10
4. sınıf	70	31.00
Mezun olunan lise türü		
Fen lisesi	6	2.70
Özel lise	21	9.30
Anadolu lisesi	164	72.60
Sağlık meslek lisesi	17	7.50
Diğer	18	8.00
Hemşire olarak çalışma durumu		
Evet	1	0.40
Hayır	128	99.60
Kanıtı dayalı uygulama eğitimi alma		
Evet	181	80.10
Hayır	45	19.90
Daha önce tek başına cerrahi hastasının ameliyat öncesi hazırlık sürecini yürütme		
Evet	152	67.30
Hayır	74	32.70
Kanıtı dayalı uygulamaların önemli olduğunu düşünme		
Evet	226	100

Ort: Ortalama, SS: Standart sapma, Min: En küçük değer, Max: En büyük değer

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 22.16±1.42 olup, %89.8'i kadın cinsiyetteydi. Öğrencilerin %80.1'i kanıtı dayalı uygulama eğitimi aldığını, %67.3'ü daha önce

tek başına cerrahi hastasının ameliyat öncesi hazırlık sürecini yürüttüğünü ve tamamı da kanıta dayalı uygulamaların önemli olduğunu düşündüğünü bildirdi (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formuna Verdikleri Yanıtların Dağılımı (n=226)

Maddeler		n	%
1. Ameliyat öncesi dönemde hasta eğitimi, bilgilendirme ve danışmanlık, cerrahi hastasının deneyimlerini iyileştirir ve komplikasyonları önler.	Yanlış	-	-
	Bilmiyorum	4	1.80
	Doğru	222	98.20
2. İstenmeyen perioperatif hipotermi önlenmesi için cerrahi hastasının preoperatif dönemde ısıtılmaya başlanması gerekir.	Yanlış	20	8.80
	Bilmiyorum	69	30.50
	Doğru	137	60.60
3. Cerrahi hastasının ameliyattan en az 4 hafta önce tütün ve tütün ürünleri kullanımının sonlandırılması gerekir.	Yanlış	12	5.30
	Bilmiyorum	23	10.20
	Doğru	191	84.50
4. Cerrahi hastası ameliyat öncesi malnütrisyon açısından değerlendirilmeli, malnütrisyon riski taşıyan hastalara tercihen oral yoldan en az 7-10 gün süreyle beslenme tedavisi uygulanmalıdır.	Yanlış	7	3.10
	Bilmiyorum	40	17.70
	Doğru	179	79.20
5. Ameliyat öncesi cerrahi hastasına rutin olarak ve tek başına mekanik bağırsak hazırlığı uygulanmamalıdır.	Yanlış	28	12.40
	Bilmiyorum	55	24.30
	Doğru	143	63.30
6. Ameliyat öncesi, cerrahi bölgesinin rutin tüy temizliği yapılmamalıdır, gerekli durumlarda tek kullanımlık cihazlarla ve ameliyata en yakın zaman diliminde tüyler temizlenmelidir.	Yanlış	19	8.40
	Bilmiyorum	24	10.60
	Doğru	183	81.00
7. Cerrahi hastasına ameliyat öncesi dönemde premedikasyon (anksiyolitik, sedatif, vb. etkili ilaçlar) uygulanmamalıdır.	Yanlış	23	10.20
	Bilmiyorum	65	28.80
	Doğru	138	61.10
8. Ameliyat öncesi rutin antibiyotik profilaksisi uygulanmamalıdır. Uygulanması gereken durumlarda, tek doz antibiyotik uygulamasının, ameliyattan 60-120 dk öncesinde yapılması yeterlidir.	Yanlış	15	6.60
	Bilmiyorum	53	23.50
	Doğru	158	69.90
9. Cerrahi hastası ameliyat öncesi dönemde anemi açısından değerlendirilmeli, gerekli tedaviler uygulanmalı ve anemi düzeltilmelidir.	Yanlış	1	0.40
	Bilmiyorum	19	8.40
	Doğru	206	91.20
10. Cerrahi hastası ameliyat öncesi dönemde postoperatif bulantı-kusma riski açısından değerlendirilmeli ve gerekli önleyici girişimler planlanmalıdır.	Yanlış	-	-
	Bilmiyorum	10	4.40
	Doğru	216	95.60
11. Cerrahi hastası ameliyat öncesi dönemde derin ven trombozu riski açısından değerlendirilmeli ve gerekli önleyici girişimler planlanmalıdır.	Yanlış	-	-
	Bilmiyorum	9	4.00
	Doğru	217	96.00

12. Ameliyat öncesi dönemde cerrahi hastası ile birlikte postoperatif ağrı yönetimi planı oluşturulmalı ve girişimler bu plan doğrultusunda uygulanmalıdır.	Yanlış	4	1.80
	Bilmiyorum	12	5.30
	Doğru	210	92.90
13. Ameliyat öncesi dönemde uzun süreli açlık ve susuzluk önlenmeli, cerrahi hastasının ameliyattan 2 saat öncesine kadar berrak sıvıları, 6 saat öncesine kadar da hafif katı gıdaları tüketmesine izin verilmelidir.	Yanlış	42	18.60
	Bilmiyorum	28	12.40
	Doğru	156	69.00
14. Özellikle ortopedik ve kardiyotorasik ameliyatlar öncesinde cerrahi hastaları anti-stafilokokal bir ajan ile dekolonize edilmeli, ameliyat öncesi cilt temizliğinde alkol bazlı solüsyonlar kullanılmalıdır.	Yanlış	15	6.60
	Bilmiyorum	78	34.50
	Doğru	133	58.80
15. Ameliyat öncesi dönemde cerrahi hastasının optimal oksijenizasyonu sağlanmalı ve saturasyon değeri %95'in üstünde sürdürülmelidir.	Yanlış	2	0.90
	Bilmiyorum	17	7.50
	Doğru	207	91.60
16. Postoperatif insülin direncini ve kas kaybını önlemek için cerrahi hastasının ameliyattan önceki akşam 800 ml, anestezi indüksiyonundan 2-3 saat önce 400 ml karbonhidrattan zengin içecek tüketmesi sağlanmalıdır.	Yanlış	17	7.50
	Bilmiyorum	95	42.00
	Doğru	114	50.40
17. Cerrahi hastasının ameliyat öncesi kan glukoz düzeyinin 180 mg/dl'nin altında olması sağlanmalıdır.	Yanlış	9	4.00
	Bilmiyorum	47	20.80
	Doğru	170	75.20
18. Ameliyat öncesi yaşlı hastalar için bilinç değerlendirmesi ve geriatrik tarama yapılmalıdır.	Yanlış	2	0.90
	Bilmiyorum	18	8.00
	Doğru	206	91.20
19. Ameliyat öncesi sarkopeni taraması yapılmalıdır.	Yanlış	2	0.90
	Bilmiyorum	96	42.50
	Doğru	128	56.60
20. Ameliyat öncesi riskli hastalarda pulmoner risk tanınması yapılmalıdır.	Yanlış	-	-
	Bilmiyorum	21	9.30
	Doğru	205	90.70

Öğrencilerin Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu'na verdikleri yanıtların dağılımı incelendiğinde; en düşük oranda doğru yanıt verilen maddelerin ameliyat öncesi karbonhidrat yüklemesi, sarkopeni taraması, dekolonizasyon ve cilt hazırlığı uygulamalarına ilişkin maddeler olduğu görüldü (sırasıyla; %50.4, %56.6, %58.8) (Tablo 2).

Tablo 3. Öğrencilerin Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu ve Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Tanıtıcı Özellikleriyle Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Dağılımı (n=226)

Değişkenler	Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu	Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği
Cinsiyet	Ort ± SS	Ort ± SS
Kadın	34.52±4.51	95.18±22.40
Erkek	35.35±5.09	93.04±29.43
Test	t=-0.820	t=0.419
Anlamlılık	p=0.413	p=0.675
Sınıf düzeyi	Ort ± SS	Ort ± SS
2. sınıf ^a	34.57±4.85	96.44±17.75
3. sınıf ^b	36.36±3.49	94.14±29.46
4. sınıf ^c	33.19±4.53	93.61±23.94
Test	F=8.183	F=0.353
Anlamlılık	p<0.001* (b>a>c)	p=0.703
Mezun olunan lise türü	Ort ± SS	Ort ± SS
Fen lisesi ^a	30.33±6.80	95.83±17.20
Özel lise ^b	37.52±2.71	100.10±22.14
Anadolu lisesi ^c	34.38±4.61	94.83±22.93
Sağlık meslek lisesi ^d	33.82±4.43	85.35±29.45
Diğer ^e	35.44±3.60	99.00±20.66
Test	F=4.026	F=1.134
Anlamlılık	p=0.004* (b>c>d>a)	p=0.341
Kanıta dayalı uygulama eğitimi alma	Ort ± SS	Ort ± SS
Evet	35.07±4.23	95.98±23.56
Hayır	32.76±5.41	90.87±21.16
Test	t=3.089	t=1.329
Anlamlılık	p=0.002*	p=0.185
Daha önce tek başına cerrahi hastasının ameliyat öncesi hazırlık sürecini yürütme	Ort ± SS	Ort ± SS
Evet	35.53±4.19	97.20±22.63
Hayır	33.08±4.96	90.38±23.66
Test	t=3.588	t=2.094
Anlamlılık	p<0.001*	p=0.037*

Ort: Ortalama, SS: Standart sapma, t: Bağımsız örneklem t testi, F: Tek yönlü ANOVA testi, p: Anlamlılık, *p<0.05

Öğrencilerin Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu'ndan aldıkları toplam puan ortalamalarının 34.61±4.57, Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği'nden aldıkları toplam puan ortalamalarının da 94.96±23.14 olduğu belirlendi. Ayrıca öğrencilerin “Yasal sorumlulukları yerine getirebilme

ve etik ilkelere bağlılık” alt boyut puan ortalamaları 22.12 ± 5.71 , “Hastanın değerlendirilmesi ve izlem” alt boyut puan ortalamaları 20.65 ± 5.59 , “Ameliyat öncesi hasta hazırlığı” alt boyut puan ortalamaları 17.26 ± 4.52 , “İletişim” alt boyut puan ortalamaları 17.61 ± 4.40 ve “Araştırma ve mesleki gelişim” alt boyut puan ortalamaları 17.33 ± 4.36 olarak saptandı.

Karşılaştırmalı analizlerde, öğrencilerin sınıf düzeyinin, mezun oldukları lise türünün, kanıta dayalı uygulama eğitimi alma ve daha önce tek başına cerrahi hastasının ameliyat öncesi hazırlık sürecini yürütme durumlarının, Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu’ndan aldıkları toplam puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar oluşturduğu saptandı ($p < 0.05$). Öğrencilerin Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği toplam puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı fark yaratan tek değişkenin ise daha önce tek başına cerrahi hastasının ameliyat öncesi hazırlık sürecini yürütme durumu olduğu görüldü ($p < 0.05$) (Tablo 3).

Tablo 4. Öğrencilerin Ölçek Puanları, Ölçek Alt Boyut Puanları, Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu Puanları ve Yaş Değişkeni Arasındaki İlişkilere Ait Bulguların Dağılımı (n=226)

Değişkenler	Yaş	Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu toplam puan
Yaş		
r	1	-0.073
p		0.276
Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği toplam puan		
r	-0.077	0.180
p	0.248	0.007**
Yasal sorumlulukları yerine getirebilme ve etik ilkelere bağlılık alt boyutu		
r	-0.095	0.135
p	0.154	0.042*
Hastanın değerlendirilmesi ve izlem alt boyutu		
r	-0.042	0.204
p	0.529	0.002**
Ameliyat öncesi hasta hazırlığı alt boyutu		
r	-0.063	0.163
p	0.342	0.014*
İletişim alt boyutu		
r	-0.093	0.150
p	0.162	0.024*
Araştırma ve mesleki gelişim altboyutu		
r	-0.071	0.198
p	0.286	0.003**

Tablo 4. Öğrencilerin Ölçek Puanları, Ölçek Alt Boyut Puanları, Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu Puanları ve Yaş Değişkeni Arasındaki İlişkilere Ait Bulguların Dağılımı (n=226) (Devamı)

Değişkenler	Yaş	Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu toplam puan
Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu toplam puan	r	-0.073
	p	0.276

r: Pearson korelasyon katsayısı, p: Anlamlılık, *Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlı (2-tailed), **Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı (2-tailed)

Öğrencilerin Ameliyat Öncesi Döneme İlişkin Kanıta Dayalı Uygulamalar Soru Formu'ndan aldıkları toplam puan ortalamaları ile Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımına İlişkin Algılanan Yetkinlik Ölçeği ve ölçeğin tüm alt boyutlarından almış oldukları toplam puan ortalamaları arasında da zayıf düzeyde, ancak pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi ($p<0.05$, $p<0.01$) (Tablo 4).

Tartışma

Cerrahi girişim öncesi dönemde hasta güvenliğinin sağlanması ve komplikasyonların önlenmesi açısından hemşirelerin bilgi ve bakım yetkinliği kritik bir rol oynamaktadır.^(9,18) Bu bağlamda, hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı preoperatif hasta hazırlığına ilişkin bilgi düzeyleri ve bu sürece yönelik algıladıkları bakım yetkinlikleri, mesleki gelişimlerinin önemli göstergelerindendir.^(1,9,10) Bu çalışma, hemşirelik lisans öğrencilerinin kanıta dayalı preoperatif hasta hazırlığına ilişkin bilgi düzeylerini ve algıladıkları preoperatif hemşirelik bakım yetkinliklerini değerlendirmek, ayrıca bu iki değişkene etki eden olası faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin kanıta dayalı preoperatif hasta hazırlığına ilişkin bilgi düzeylerinin orta/orta-üstü düzeyde olduğu belirlendi. Ancak özellikle preoperatif karbonhidrat yüklemesi, sarkopeni taraması ve dekolonizasyon gibi güncel preoperatif uygulamalara yönelik maddelerde doğru yanıt oranlarının düşük olması dikkat çekiciydi. Bu bulgu, hemşirelik öğrencilerinin kanıta ve güncel rehberlere dayalı uygulamalara ilişkin temel kavramlar hakkında genel bir bilgiye sahip olduklarını, ancak eksikliklerinin bulunduğunu göstermektedir. Literatürde de benzer şekilde, hemşirelik öğrencilerinin güncel ve kanıta dayalı uygulamalara ilişkin bilgi düzeylerinin yeterli olmadığını belirten çalışmalar mevcuttur.^(1-3,11,12) Öğrencilerin bilgi eksikliklerinin, öğrencilere klinik deneyim kazandıran ortamlarda geleneksel hasta hazırlığı yöntemlerinin uygulanıyor olması, bu sebepten dolayı öğrencilerin teorik bilgiyi

klirik pratiğiyle birleştirememesi ve böylelikle bilginin kalıcı hale gelmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ancak literatürde, bu çalışma kapsamında oluşturulan ve öğrencilerin kanıta dayalı preoperatif hasta hazırlığına ilişkin bilgi düzeyini belirlemeyi amaçlayan soru formuna benzer bir ölçüm aracıyla yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmadığı için, elde edilen sonuçların literatür eşliğinde tartışılması sınırlı kalmıştır.

Çalışmada, ğrencilerin algıladıkları preoperatif hemşirelik bakım yetkinliklerine ilişkin puan ortalamalarının 94.96 ± 23.14 olduğu belirlenmiş olup, bu değer öğrencilerin genel olarak kendilerini ameliyat öncesi hemşirelik bakımında yetkin hissettiklerini göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında, en yüksek puan ortalamasının "Yasal sorumlulukları yerine getirebilme ve etik ilkelere bağlılık" alt boyutunda elde edildiği, en düşük puan ortalamasının ise "Araştırma ve mesleki gelişim" alt boyutunda elde edildiği görüldü. Yapılan farklı bir çalışmada da, öğrencilerin aynı ölçekten en yüksek ortalama puanı "yasal sorumlulukları yerine getirme ve etik ilkelere uyma" alt boyutundan, en düşük puanı ise "araştırma ve mesleki gelişim" alt boyutundan aldığı belirlenmiştir.⁽¹⁰⁾ Hemşirelik ğrencileriyle yürütülen çalışmalarda, yetkinlik algılarının ortalamasının biraz üzerinde olduğu saptanmıştır.^(13,14) Son sınıf öğrencileriyle yapılan çalışmalarda, öğrencilerin klinik yeterlilik ve yetkinlik algılarının orta düzeyde olduğu belirtilmiştir.^(16,19) Benzer bulgular, öğrencilerin ameliyat öncesi hemşirelik bakımına ilişkin algılanan yetkinlik düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu, ancak belirli alanlarda daha fazla eğitim ve deneyime ihtiyaç duyabileceklerini göstermektedir. Özellikle "Araştırma ve mesleki gelişim" alt boyutunda elde edilen puan ortalamasının düşük olması, öğrencilerin bilimsel araştırmalara yeterince katılmaması ile ilişkilendirilebilir ve öğrencilerin bu alanda daha fazla desteklenmesi gerektiğini işaret etmektedir. Buna ek olarak, çalışmada bu bulgunun öğrencilerin güncel ve kanıta dayalı uygulamalara ilişkin bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı bulgusuyla ilişkili olduğu, kanıta dayalı uygulamalar ile "araştırma ve mesleki gelişim" unsurunun da i içe olduğu görülmektedir. Hemşirelik ğrencilerinin araştırmalara katılımının desteklenmesi, bilimsel kaynaklara yönlendirilmesi ve araştırmacı rolün vurgulanması, hem geleceğin meslek profesyonellerinin bireysel yetkinlik algısına hem de mesleğin gelişimine katkı sağlayacaktır. Bu doğrultuda, hemşirelik öğrencileri ile yapılan araştırmalarda, eğitim müfredatında kanıta dayalı uygulamaların yer aldığı, bilimsel literatüre katkıda bulunmak üzere araştırmalara katılmak isteyen, araştırma yöntemleri hakkında eğitim almak isteyen, hemşirelik dergilerine abone olan ve bilimsel organizasyonları takip eden hemşirelik ğrencilerinin, kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına yönelik olumlu tutumlar geliştirdiği görülmüştür.^(20,21)

Yetkinlik düzeyinin, öğrencilerin uygulama alanlarında aktif rol alma durumlarına göre farklılık göstermesi, özellikle daha önce tek başına cerrahi hastanın ameliyat öncesi hazırlık sürecini yürütmüş olan öğrencilerin yetkinlik puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olması, klinik deneyimin yetkinlik üzerinde doğrudan etkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, yapılandırılmış klinik uygulamaların öğrencilerin mesleki yetkinlik kazanmalarında önemli bir rol oynadığını desteklemektedir. Nitekim, klinik deneyim, uygulama ve simülasyonların, öğrencilerin yetkinlik algılarını, mesleki öz yeterliliklerini ve hasta bakımına yönelik özgüvenlerini artırdığı yönündeki bulgular, çeşitli çalışmalarda da vurgulanmıştır.⁽²²⁻²⁵⁾ Bu sonuçlar, klinik deneyimin hemşirelik öğrencilerinin mesleki yetkinlik algısını güçlendirdiğini ve hemşirelik lisans eğitim programlarında uygulama temelli öğrenmenin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Çalışmada, öğrencilerin sınıf düzeyi, mezun oldukları lise türü, kanıta dayalı uygulama eğitimi alıp almama durumu ve preoperatif hasta hazırlığına aktif katılım gibi değişkenlerin bilgi düzeylerini anlamlı şekilde etkilediği belirlendi. Bu bulgular, hemşirelik eğitiminde kuramsal ders içeriklerinin yanı sıra, öğrenciye özgü bireysel ve eğitimsel geçmişin de bilgi ediniminde etkili olduğunu göstermektedir. Farklı bir çalışmada, intörn öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla daha yüksek klinik yeterlilik algısına sahip olduğu, bu durumun da, teorik bilginin klinik uygulamalarla pekiştirildiğini gösterdiği saptanmıştır.⁽¹⁵⁾ Yapılan bir sistematik derleme ve meta-analiz çalışmasında, kanıta dayalı uygulama eğitiminin, hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı uygulama yeterliliğini, eleştirel düşünme becerilerini ve problem çözme yeteneklerini anlamlı şekilde artırdığı bildirilmiştir. Ancak mevcut çalışmanın aksine, belirtilen bu sistematik derleme ve meta-analiz çalışmasında, özellikle 4. sınıf öğrencilerinde bu etkilerin daha belirgin olduğu da vurgulanmıştır.⁽²⁶⁾ Literatürün aksine bu çalışmada, son sınıf öğrencilerinin bilgi düzeylerinin anlamlı şekilde düşük olması, zamanla edinilen deneyimin ve tekrarlayan klinik uygulamaların, teorik bilgiyi pekiştirmeye katkı sağlamadığını ya da öğrencilerin farklı mesleki derslere odaklanarak cerrahi hemşireliğine ilişkin bilgilerini unuttuklarını düşündürmektedir. Mevcut çalışmada, kanıta dayalı uygulama eğitimi alan öğrencilerin preoperatif hasta hazırlığı konusundaki bilgi düzeyi anlamlı olarak daha yüksek bulundu. Benzer çalışmalarda, simülasyon temelli klinik senaryolarla desteklenen kanıta dayalı uygulama eğitiminin, öğrencilerin klinik karar alma güvenliğini ve bilgi düzeyini artırdığı ve öğrencilerin, teorik bilgiyi uygulamaya geçirme konusunda daha yetkin hale geldiği belirtilmiştir.⁽²⁷⁾ Ayrıca, kanıta dayalı uygulama eğitimi almış olmanın bilgi düzeyine olumlu katkısı, müfredatın bu alanda zenginleştirilmesinin gerekliliğini de ortaya koymaktadır.⁽³⁾

Çalışmada, preoperatif hasta hazırlığını tek başına aktif yürüten/deneyimleyen öğrencilerin bilgi düzeylerinin anlamlı şekilde daha yüksek olduğu bulundu. Literatürde de, özellikle klinik uygulamalara aktif katılım, gözlem ve simülasyon tabanlı eğitimlerin, öğrencilerin perioperatif bilgi ve beceri düzeylerini olumlu yönde etkilediği vurgulanmaktadır.^(24,28,29)

Öğrencilerin bilgi düzeyleri ile algıladıkları hemşirelik bakım yetkinlikleri arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunması, bilgi birikiminin yetkinlik algısını desteklediğini göstermektedir. Bu durum, kuramsal bilgilerin klinik uygulamayla bütünleştirilmesinin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Literatürde de bilgi düzeyinin, mesleki yeterlilik ve özgüvenle ilişkili olduğu ifade edilmektedir.^(14,30,31) Ancak çalışmada belirlenen bu ilişkinin zayıf düzeyde olması, öğrencilerin bilgi sahibi olsalar bile bunu yetkinlik algılarına tam olarak yansıtamadıklarını veya klinik deneyim eksikliği nedeniyle, özellikle bazı alanlarda yetkinlik algılarının sınırlı kaldığını düşündürmektedir. Bu durum, teorik bilgi ile klinik uygulamanın yeterli düzeyde birbirine entegre edilemediğine işaret etmekte ve bu uyumsuzluğun giderilebilmesi için teorik eğitimin klinik ortama etkili biçimde yansıtılması önem taşımaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, öğrencilerin büyük çoğunluğunun kanıta dayalı uygulama eğitimi aldığı ve tamamının bu uygulamaların önemini kabul ettiği belirlenmiştir. Ancak, belirli preoperatif kanıta dayalı uygulamalara ilişkin doğru bilgi düzeylerinin görece düşük olduğu görülmüştür. Öğrencilerin bilgi düzeyi ile ameliyat öncesi hemşirelik bakımına yönelik algılanan yetkinlik puanları arasında zayıf ancak anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca, öğrencilerin bilgi düzeyleri üzerinde sınıf düzeyi, mezun olduğu lise türü, kanıta dayalı eğitim alma durumu ve tek başına cerrahi hastasının hazırlığını yürütme gibi faktörlerin etkili olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde, yalnızca tek başına hasta hazırlığı deneyiminin algılanan yetkinlik üzerinde anlamlı fark yarattığı belirlenmiştir.

Çalışma sonuçları doğrultusunda, eğitim programlarında, kanıta dayalı uygulamalara yönelik teorik bilgi ile birlikte, özellikle ameliyat öncesi döneme özgü uygulamaların yer aldığı yapılandırılmış klinik simülasyonlara daha fazla yer verilmesi, öğrencilerin tek başına cerrahi hasta hazırlığı yapmalarına olanak tanıyan rehberli ve mentörlü uygulama alanlarının artırılması önerilmektedir. Öğrencilerin bağımsız uygulama yapabilecekleri fırsatların artırılması, mesleki özgüvenin gelişimine katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda, hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı preoperatif hasta hazırlığı konusundaki bilgi düzeylerinin ve preoperatif bakım yetkinliklerinin artırılması için hem teorik hem de klinik eğitimin içerik ve

yöntem açısından yeniden gözden geçirilmesi önerilmektedir. Özellikle güncel rehberler doğrultusunda yapılandırılmış eğitim programları ile simülasyon temelli öğrenme yöntemlerinin entegrasyonu, öğrencilerin bilgi düzeylerini ve klinik yetkinliklerini geliştirmede etkili olabilir. Gelecek çalışmalarda ise, hem öğrencilerin gerçek klinik uygulama performanslarını değerlendiren yöntemler (gözlem, objektif yapılandırılmış klinik sınav vb.) hem de çok merkezli örneklemeler kullanılması önerilmektedir. Ayrıca bu alanda, kanıta dayalı uygulama eğitimlerinin, öğrencilerin yetkinlik algıları üzerindeki uzun vadeli etkilerini değerlendiren gözlemsel çalışmaların yapılması da önerilebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Örneklem grubu, yalnızca belirli bir üniversitenin hemşirelik bölümü öğrencilerinden oluştuğu için sonuçların genellenebilirliği sınırlıdır. Özbildirim yoluyla toplanan veriler, katılımcıların bilgi ve yetkinlik algılarını olduğundan farklı yansıtma olasılığını içermektedir. Kullanılan ölçme araçlarının sadece bilgi ve algıya odaklanması, gerçek klinik uygulama becerilerini yansıtmamaktadır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar çalışmayla ilgili herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram (İK), Çalışma Tasarımı (İK, ES, ÇA), Denetleme/Danışmanlık (İK), Veri Toplama (İK, ES, ÇA), Veri Analizi ve Veri Yorumlama (İK), Tabloların oluşturulması (İK, ES, ÇA), Literatür Taraması (İK, ES, ÇA), Makalenin Yazımı (İK, ES, ÇA), Başvuru öncesi son kontrol (İK, ES, ÇA)

Kaynaklar

1. Akutay S, Kahraman H, Ceyhan Ö. Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik bilgi, tutum ve davranışları. *Sürekli Tıp Eğit Derg.* 2022;31(4):262-70. doi:10.17942/sted.873188
2. Alruwaili AN, Abuadas FH, Alruwaili MM, Alsadaan NA, Baghdadi NA. Examining knowledge, attitudes, and implementation of evidence-based practice among nursing students: a multicenter cross-sectional study. *BMC Nurs.* 2025;24(1):1–11. doi:10.1186/s12912-025-02963-8
3. Li H, Xu R, Gao D, Fu H, Yang Q, Chen X, et al. Evidence-based practice attitudes, knowledge and skills of nursing students and nurses: a systematic review and meta-analysis. *Nurse Educ Pract.* 2024; 75:104024. doi: 10.1016/j.nepr.2024.104024
4. Gustafsson UO, Scott MJ, Hubner M, Nygren J, Demartines N, Francis N, et al. Guidelines for perioperative care in elective colorectal surgery: Enhanced Recovery After Surgery (ERAS) Society recommendations: 2018. *World J Surg.* 2019;43(3):659–95. doi:10.1007/s00268-018-4844-y

5. Weimann A, Braga M, Carli F, Higashiguchi T, Hübner M, Klek S, et al. ESPEN practical guideline: clinical nutrition in surgery. *Clin Nutr.* 2021;40(7):4745–61. doi: 10.1016/j.clnu.2021.03.031
6. Schwenk W. Optimized perioperative management (fast-track, ERAS) to enhance postoperative recovery in elective colorectal surgery. *GMS Hyg Infect Control.* 2022;17: Doc10. doi:10.3205/dgkh000413
7. Girish P, Abdelmalak BB, Weigel WA, Harbell MW, Kuo CI, Soriano SG, et al. 2023 American Society of Anesthesiologists Practice Guidelines for preoperative fasting: carbohydrate-containing clear liquids with or without protein, chewing gum, and pediatric fasting duration—a modular update of the 2017 American Society of Anesthesiologists Practice Guidelines for preoperative fasting. *Anesthesiology.* 2023;138(2):132–51. doi: 10.1097/ALN.0000000000004381
8. Castillo-Ramírez AR, Librado-González N, Sánchez-Maldonado HA, Nicolas-Santiago M, Urueña-González C, Herrera LF. Clinical competencies of undergraduate nursing students for labor care: a quasi-experimental study. *Rev Cuidarte.* 2024;15(3):301–9. doi:10.15649/cuidarte.3679
9. Şimşek P, Özmen GÇ, Kemer AS, Aydın RK, Bulut E, Çilingir D. Development and psychometric testing of Perceived Preoperative Nursing Care Competence Scale for Nursing Students (PPreCC-NS). *Nurse Educ Today.* 2023; 120:105632. doi: 10.1016/j.nedt.2022.105632
10. Alnjadat R, Etoom M. Factors affecting nursing and midwifery students' knowledge regarding preoperative nursing care. *Adv Med Educ Pract.* 2024; 15:161–71. doi:10.2147/AMEP.S441145
11. Miliara E, Kalokairinou A, Schetaki S, Patelarou E, Patelarou A. Evaluation of Evidence-Based Practice Competency among Greek Undergraduate Nursing Students. *Healthcare (Basel).* 2024 Jan;12(18):1811. doi:10.3390/healthcare12181811
12. Chu TL, Couper AL. Nursing students' knowledge and attitude about evidence-based practice: a systematic review. *J Nurs Rep Clin Pract.* 2025;3(5):494–501. doi:10.32598/jnrcp.2411.1191
13. Aydın M, Uzun Şahin C, Aksu EF, Görgöz M. Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalara yönelik mesleki yetkinlikleri ile klinik stresör algıları arasındaki ilişki. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Derg.* 2024;7(3):797–806. doi:10.38108/ouhcd.1310219
14. Çelik S, Durmaz Y, Karahan E. İntörn hemşirelerin yetkinlik durumları ile bakım verici rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişki. *Sağlık Hemşirelik Yön Derg.* 2020;7(3):371–83. doi:10.5222/SHYD.2020.65807
15. Albloushi M, Innab A, Almarwani M, Alqahtani N, Anazi M, Roco I, et al. The influence of internship year on nursing students perceived clinical competence: a multi-site study. *SAGE Open.* 2023;13(3):21582440231193198. doi:10.1177/21582440231193198
16. Thabet M, Dakrory Ali El-Said H, Aly Abd-Elhamid E. Correlation between clinical competence, clinical decision making, and perceived autonomy support among nursing internship students. *Egypt J Health Care.* 2020;11(3):764–83. doi:10.21608/ejhc.2020.177144
17. Esin MN. Örnekleme. In: Erdoğan S, Nahcivan N, Esin MN, editors. *Hemşirelikte araştırma.* İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2015. p. 188-9.
18. Liu K, Wang S, Liu M, Tang S, Chen Q. Interventions to enhance the core competencies of clinical nursing preceptors: a systematic review. *Nurse Educ Today.* 2025 Mar; 146:106536. doi: 10.1016/j.nedt.2024.106536

19. Zadi Akhuleh O, Lotfi M, Rahmani V, Sheikhalipour Z, Khodayari M, Aghazadeh N. Self-directed learning ability and its relationship with perceived perioperative competence in the senior undergraduate surgical technology students: a cross-sectional study. *J Med Educ Dev*. 2024;16(52):45–54. doi:10.32592/jmed.2023.16.52.45
20. Kalkım A, Midilli TS. “Kanıt dayalı hemşirelik”: hemşirelik öğrencilerinin bilgi, tutum ve davranışları. *Celal Bayar Univ Sağlık Bilim Enstit Derg*. 2020;7(4):419–26. doi:10.34087/cbusbed.671249
21. Adalı A. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kanıt dayalı hemşirelik uygulamalarına ve araştırmalarına yönelik tutumları ve etkileyen faktörler [Yüksek lisans tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi; 2019.
22. Açıksöz S, Uzun Ş, Arslan F. Hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlilik algısı ile klinik uygulamaya ilişkin kaygı ve stres durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gülhane Tıp Derg*. 2016;58(1):129–35. doi:10.5455/gulhane.169643
23. Solvik E, Struksnes S. Training nursing skills: a quantitative study of nursing students’ experiences before and after clinical practice. *Nurs Res Pract*. 2018; 2018:8984028. doi:10.1155/2018/8984028
24. Antonsen KN, Hofstad JK. Simulating preoperative preparations with focus on non-technical skills in an OR nursing education program in Norway. In: Akselbo I, Aune I, editors. *How can we use simulation to improve competencies in nursing?* Cham: Springer International Publishing; 2022. p. 37–52. doi:10.1007/978-3-031-10399-5_4
25. Prathibha J, Pai RR, George LS. Clinical competency: perceptions of nursing interns and clinical mentors. *Front Nurs*. 2024;11(1):1–10. doi:10.2478/FON-2024-0011
26. Jeong D, Park C, Sugimoto K, Jeon M, Kim D, Eun Y. Effectiveness of an evidence-based practice education program for undergraduate nursing students: a systematic review and meta-analysis. *Int J Environ Res Public Health*. 2024;21(5):637. doi:10.3390/ijerph21050637
27. Estalella I, Román Ó, Reichenberger TN, Maquibar A. Impact of a teaching strategy to promote evidence-based practice on nursing students’ knowledge and confidence in simulated clinical intervention choices. *BMC Nurs*. 2023;22(1):361. doi:10.1186/s12912-023-01540-1
28. Doerner M, Seibert SA. Student perioperative experience supports recognition of safety concepts. *J Perianesth Nurs*. 2022;37(4):528–32. doi: 10.1016/j.jopan.2021.10.016
29. Mc Namara C, O'Brien B, O'Reilly P. The learning experiences of student nurses in the perioperative environment: an integrative literature review. *Nurse Educ Today*. 2023; 131:105985. doi: 10.1016/j.nedt.2023.105985
30. Yılmaz A, Yılmaz Koçak M. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik uygulamalarına hazır olma durumları ve hasta güvenliği yetkinlikleri. *KTO Karatay Univ Sağlık Bilim Derg*. 2024;5(2):168–71. doi:10.59244/ktokusbd.1526225
31. Yüzer Alsaç S, Öztaş G. Hemşirelik öğrencilerinin akademik öz yeterlik düzeyleri ve etkileyen etmenler. *Sağlık Hemşirelik Yön Derg*. 2023;10(3):301–9. doi:10.54304/SHYD.2023.55477